

Forskningsetisk forum 18. September

Petroleumsforskning

Hvordan og på hvilken måte har forskningen et samfunnsansvar?

Rune Nydal, NENT-medlem
Program for anvendt etikk, Institutt for filosofi og
religionsvitenskap, NTNU

ETIKKDEBATTEN: FORSKNING, FAKTA OG FEILSLUTNING

24.04.2014

Det er utvilsomt viktig å ta debatter om hva en skal forske på og hvorfor. For Norge har det alltid vært sentralt å finne stadig bedre måter å utnytte våre naturressurser på.

Derfor er det kunnskap og utvikling som har gitt oss verdier og arbeidsplass gruve drift, vannkraft, trevirke, kraftkrevende industri, jordbruk, skipsbygging

Vi har forsket, bygget ut og forbedret teknologiene som har vært i bruk og har framtidens. Prinsippet om å forske på våre naturressurser er nå begynt for oss

Et politisk spørsmål

«De som vil ha en styrt avvikling av norsk olje og gass gjør det av hensyn til politikk – og ikke etikk. Og i Norge er det et overveldende flertall som legger rammene for hvordan vi skal utvikle og forvalte petroleumsressursene våre»

TANKEEKSPERIMENT. Hva om norske myndigheter og FN mente at global oppvarming ikke var noe problem. ville det da være uetisk å forske på fornybar energi. spør Asdal

Nei til kunnskap

Publisert: 25.06.2014 – 21:47 Oppdatert: 30.06.2014 – 13:51

Å si nei til kunnskap er en dårlig idé for kunnskapsprodusenter.

Den nasjonale forskningsetiske koimté for naturvitenskap og teknologi (NENT) uttalte seg

“Å si nei til kunnskap er en dårlig ide for en kunnskapsprodusent”

UETISK? Hva om FN skulle vedta at klimaproblemet ikke finnes - ville det da bli uetisk å forske på hvordan vi får til en samfunnsomlegging i klimavennlig retning. spør professor Kristin Asdal. Her fra et oljesandprosjekt i Alberta i Canada. Foto: Ørjan F. Ellingvåg

For mye etikk av det gode

Forsøk på å stoppe petroleumsforskning ved å henvise til at det er uetisk, er et farlig feilgrep, skriver UiO-professor Kristin Asdal.

«Forsøk på å stoppe petroleumsforskning ved å henvise til at det er uetisk, er et farlig feilgrep»

NENT: petroleumssaken handler om samfunnsansvar

- NENT retningslinjer omhandler ikke bare personer og institusjoner som utøver forskning, men også instanser som påvirker forskning og de konsekvenser forskningen har.
- Handler utfordringen i henvisning til ‘forskningens samfunnsansvar’ om at vi må utvide vårt tilvante forskningsetiske ‘smale’ forsknings-fokus til å omfatte et ‘bredere’ samfunns-fokus?

‘Smal’ og ‘bred’ forskningsetikk

Du er her: [Hjem](#) / [FBIB](#) / [Temaer](#) / [Forholdet forskning/samfunn](#)

FBIB

- ▶ Detaljert oversikt
- ▶ Forskningsetisk bibliotek, A-Å
- ▶ Introduksjon
  - ▶ Innføring i forskningsetikk
  - ▶ Om FBIB
  - ▶ Systematiske og historiske
  - ▶ Metoder og tilnærminger
- ▶ **Temaer**
  - ▶ Redelighet og koll
  - ▶ Medforfatterskap
  - ▶ Personvern og an
  - ▶ Forskning på be
  - ▶ Forskning på me
  - ▶ **Forholdet forsk**
    - ▶ Biometri
    - ▶ Forskning og sam
    - ▶ **Forskningsetikke**
    - ▶ Kommunikasjon og
    - ▶ Militær forskning
    - ▶ Open Access-publiserin
    - ▶ Oppdragsforskning
    - ▶ Patent
    - ▶ Risiko og usikkerhet
    - ▶ Tellekanter
    - ▶ Tilbakeføring av resultater

Det sentrale spørsmålet er om forskningens konsekvenser er å regne som forskningsetikk.

Spørsmålet har vitenskapsteorisk karakter

...elike", og hvilke er "politiske"? Hva bør
...etningslinjer kunne uttale seg om, og hva faller
...område? Det fins legitim uenighet om disse
...det er derfor naivt å søke endelige svar.
...en politisk karakter og må ses i sammenheng
...sjoner om vitenskapens rolle i moderne samfunn.

[...id vitenskapsteorisk ståsted](#)

[...ke komiteer gjøre?](#)

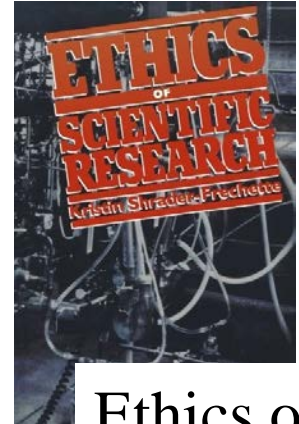
...issen, men basert på erfaring fra ulike forskningsetiske

Vitenskapsforståelse, forskningsetikk og samfunnsansvar

”Research refers to an activity enabling us to test some hypothesis or to draw conclusions and contribute to knowledge”

”Research ethics thus specifies the way researchers ought to conduct themselves when ..” pursuing research

Samfunnsansvar: produsere pålitelig kunnskap og trygg teknologi

Ethics of scientific research. Schrader-Frechette

‘Smale’ tilvante forskningsetikk

1. Resultat: Sett av normer som skal sikre troverdig, valid kunnskapsproduksjon
2. Prosess: Handlingsansvar i forskningsprosessen
  - Forskningsobjektet:
    - Mennesker, dyr, naturen
  - Forskningssamfunnet:
    - Tillit til profesjonen
  - Storsamfunnet:
    - Nytte/prioriteringer: politisk dialog om hva en forsker på.

“Why must scientists become more ethically sensitive than they used to be?”

John Ziman *Science*, Dec.4 1998

Article Views

Full Text (HTML)

Science 4 December 1998:
Vol. 282, no. 5395, pp. 1813 - 1814
DOI: 10.1126/science.282.5395.1813

< Prev | Table of Contents | Next >

ADVERTISEMENT

Article

- Save to
- Download
- Alert Me
- Cited
- Post to
- E-mail

Submit an E-Letter

Commercial Reprints and Permissions

View PubMed Citation

Related Content

Similar Articles In:

- Science Magazine
- PubMed

Search Google Scholar for:

Articles by Ziman, J.

Find Citing Articles in:

Web of Science (14)

1950-ties: “Ethics did not figure regularly in public discourse about science”

“Nowadays .. the ethics of science occupies .. Media .. energizes scholarly books, journals, conferences and curricula ..”

"socially responsible," I am not unlike many other scientists now expected to be so much more ethically sensitive than they used to be:

Some would see this as no more than a natural consequence of the increasing influence of science on society, magnified, perhaps by media frenzy. Others see it as the latest battle front in the perennial "science wars." But I go further and interpret it as symptomatic of the transformation of science into a new type of social institution. As their

Sign up for a **FREE** Science Careers Job Seeker Account

- Job Alerts
- Event notifications
- Career advice
- Track job search activity
- Apply to jobs online

[Join now](#)

The new journal from AAAS & Science

“the transformation of science into a new type of social institution”

- Forskningsinstitusjoner blir store og kostbare
- Politiske og økonomiske interesser får mer innflytelse
- Forskning koordineres i større satsningsområder
- Forskning byråkratiseres
- Universitetene oppfordrer til kommersialisering – skape koblinger til industri
- Belønningssystemer og publiseringsformer endres
- ...

Samfunnsansvar

- Selv om en mener at forskningsetikken også må omfatte brede samfunnsmessige spørsmål er det ikke klart hva rollen til forskningsetiske komiteer skal ha
- Petroleumsaken - et 'test case' for et uvant bredt forskningsetisk samfunnsfokus?
- I petroleumsaken har NENT en smal konklusjon som leder til et sett av brede spørsmål

Smal konklusjon

– et svar som kan forsvares av en etikk-komite

Er petroleumsforskning problematisk?

- Tja - et spørsmål det er vanskelig å gi et svar på

Er det ok om petroleumsforskningen samlet sett, passivt eller aktivt, hindrer omstilling?

- Nei – det er det mulig å gi et tydelig svar på
- Politisk?
- Hinder kunnskap?
- Forskningspolitisk?

Brede spørsmål – som vi må forvente at forskningsinstitusjoner søker svar på

- Hva er de sentrale kunnskapsutfordringer vi står overfor, og hvordan skal vi møte dem?
- Bidrar universitetene samlet sett til en videreutvikling av dagens samfunn, eller er den en konstruktiv aktør i å vri utviklingen?
- Hva slags plass skal forskning som er med på å forlenge oljealderen ha på forskningsinstitusjonene?
- Binder samarbeidet med petroleumsnæringen i for stor grad opp intellektuell kapasitet og kompetanse over tid?
- Bidrar petroleumsfinansiert forskning til en legitimering av at en omstilling ikke haster?